

Confirmació del mig croat de testa gran i data 1620

J. NOGUERA I MARTORELL

El mig croat de Barcelona de Felip II de l'any 1620 amb testa gran (sense bust) i creu tallant al revers ja fou publicat aparentment per Badia amb el núm. 986 del seu catàleg.¹ Amb tot, la peça que Badia donava a conèixer no permetia una total seguretat en la interpretació de la data perquè les xifres de l'any restaven tallades a mitja alçada en l'únic exemplar que publicà. Per tant, la xifra final també hauria pogut ésser un 6 i la data 1626. Recordem que després d'una nova interrupció la testa gran i sense bust reapareix en croats i mitjos croats el 1632 i, per tant, la data 1626 també era possible. D'altra banda, podia sobtar l'existència simultània d'un mig croat amb la mateixa data 1620 amb la testa petita i amb bust, Badia-1044.

La publicació del mig croat del 1621 amb testa gran que aportà Sebastià Datzi-
ra l'any 1979 ajudava a creure en la possibilitat de l'existència d'un precedent
l'any 1620, però tampoc n'era una prova conclouent.²

És per tot això que ens ha semblat d'interès la publicació d'un nou exemplar
que, sens cap mena de dubte, té les característiques de bust esmentades i porta la
data 1620 perfectament visible. És el que descrivim i reproduïm a continuació:

Croat de Barcelona. AR. Any 1620.

a/ PHILPP9 D.G HISPANIA.R Testa mirant a l'esquerra.

1. A. BADIA I TORRES, *Catàleg dels croats de Barcelona*, Barcelona, 1969.

2. S. DATZIRA, «Noves aportacions al Catàleg dels croats de Barcelona 1285-1706, VII», *Acta Numismàtica*, núm. IX, 1979, p. 191-194; núm. 986 bis, p. 194. Cal advertir que hi ha una errada i amb aquest número hi apareix també en el text una peça de Ferran II, que és, en realitat, el 896 bis. Es tracta, doncs, de la segona peça amb 986 bis en el text. A la làmina és correcte.

r/ -BAR-CINO-CIVI-1620-

Creu que talla la llegenda amb anells als espais 1r i 4t, i grups de tres punts als altres espais.

Pes: 1,42 g Ø: 18 mm

Inèdit

Qualifiquem la peça d'inèdita perquè difereix per la seva llegenda d'anvers de la publicada per Badia. En aquesta, el nom del rei pren la forma PHILPP, amb manca, doncs, de la segona I, mentre que en la peça de Badia la forma era PHILIPP. Val a dir que l'exemplar del 1621 publicat per Datzira també té l'anomalia de la manca de la segona I, essent, doncs, una característica comuna ja, en dos dels exemplars d'aquestes raríssimes peces dels anys 1620-21.

No deixen de cridar l'atenció els canvis de criteri freqüents en les fabricacions dels croats i mitjos croats d'argent de Barcelona en els regnats de Felip II i Felip III. A partir del 1611 apareixen per primer cop les testes petites i amb bust i en aquesta mateixa data trobarem els primers mitjos croats de Barcelona amb la creu del revers interior. Però aquests canvis no seran pas definitius sinó que ambdues característiques s'aniran alternant amb les antigues testes grans sense bust i les creus que tallen la llegenda del revers. M. Crusafont ha relacionat la reaparició de la testa gran amb uns anys de tempteig, amb retrocessos, per la introducció del rebaixament de pes en els croats. Un cop consumada definitivament la rebaixa, tots els croats anteriors devien ésser retallats per a adaptar-los a la nova metrologia i per això és tan freqüent que els croats de testa gran apareixin retallats.³ Això donaria una explicació al canvi en el dibuix de la testa: la testa gran marcaria el retorn al pes alt, però no resol encara l'alternança en la forma de la creu del revers, una alteració que només afecta els mitjos croats. Resta, doncs, aquesta incògnita per aclarir.

3. M. CRUSAFONT, *Barcelona i la moneda catalana*, Barcelona, 1989, p. 165-167.